

Бондар Уляна
Здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.**,
д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Активізація економічних процесів в Україні привела до загострення конкуренції, що змушує учасників ринку шукати більш ефективні шляхи економічного росту. У сучасних умовах господарювання ефективне управління є одним з важливих напрямків підвищення конкурентоздатності підприємств, що займаються виробництвом і реалізацією товарів.

Кількість підприємств на ринку швидко зростає, і напружує стосунками між учасниками ринку, та відповідно збільшує рівень економічної конкуренції.

Так, економічною конкуренцією є змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку[1].

Саме тому першочергового значення набуває дослідження проблеми управління конкурентоспроможністю підприємства у сучасних умовах трансформації економіки, виявлення основних проблемних аспектів, розробка сучасних методів оцінювання реальної конкурентоспроможності

вітчизняних підприємств на національному ринку і стратегії їх економічного розвитку.

Суть конкуренції в окремій галузі дослідив М. Портер визначивши її взаємодію п'яти сил. В окремій галузі їх можна визначити таким чином[2]:

- покупці та чинники ,які впливають на їхню поведінку(купівельна спроможність, рівень доходів, смаки та уподобання);
- поява нових фірм конкурентів у галузі;
- фірми субститути;
- суперництво між існуючими фірмами – конкурентами;
- постачальники.

Конкурентоздатність – доволі складне поняття, яке синтезує безліч факторів: політичні, економічні, технологічні культурні, психологічні, управлінські та ін. Конкурентоспроможність це потенційна або реалізована здатність економічного суб'єкта до ефективного довготривалого функціонування у релевантному зовнішньому середовищі.

Конкурентоспроможність підприємства з одного боку визначається як здатність підприємства до проектування, виготовлення та реалізації продукції, яка за ціновими та неціновими характеристиками є більш привабливою для споживачів, ніж продукції фірм-конкурентів. З іншого боку конкурентоспроможним є підприємство яке тривалий час залишається прибутковим в умовах ринкової економіки[2].

Конкурентоспроможність підприємства:

- ґрунтується на конкурентних перевагах підприємства;
- визначає здатність підприємства витримувати конкуренцію на певному ринку;
- відображає позицію даного підприємства відносно конкурентів.

При розробці політики управління конкурентоспроможністю підприємства необхідно дотримуватися певних умов[3]:

- ✓ науково-технічний рівень і ступінь удосконалення технологій виробництва;

- ✓ використання інновацій;
- ✓ дотримання нормативних, технічних та економічних параметрів виробництва продукції;
- ✓ економічна ефективність використання всіх ресурсів підприємства.

Конкурентоспроможність підприємства визначають показники, які характеризують:

- конкурентоспроможність продукції;
- фінансовий стан підприємства;
- ефективність збуту та просування товарів;
- ефективність виробництва;
- імідж підприємства, тощо.

На основі проведених розрахунків даних показників доцільно сформувати систему конкурентні стратегії підприємства. Система конкурентних стратегій підприємства це сукупність стратегій, які спрямовані на адаптацію підприємства до змін в умовах зовнішнього середовища та зміцнення його довгострокової конкурентної позиції на ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності підприємства[3, 4]

№ з/п	Назва групи	Назва методу
1	Матричні	Матриця «Бостонської консалтингової групи» Матриця І. Ансоффа Матриця McKinsey Матриця Shell Матриця конкурентних стратегій М. Портера Матриця А. Томпсона - А. Дж. Стрикленда Матриця Хофера-Шендлера
2	Індексні	Метод, що базується на визначенні конкурентоспроможності продукції. Метод, що базується на теорії ефективної конкуренції. Метод, що ґрунтується на визначенні сили реактивної позиції Метод, що базується на теорії рівноваги фірми та галузі. Метод інтегральної оцінки. Метод бенчмаркінгу.
3	Графічні	Багатокутник конкурентоспроможності Радар конкурентоспроможності Метод «профілів»

Отож, в таблиці 1 наведено найбільш поширені методи оцінки конкурентоспроможності, які дозволяють отримати більш детальну та повну інформацію щодо стану підприємства на ринку.

Система конкурентних стратегій підприємства включає: стратегії формування конкурентних переваг, стратегії конкурентоспроможності підприємства та стратегії конкурентної поведінки.

Стратегії формування конкурентних переваг складаються з стратегії контролю над витратами, диференціації та стратегії фокусування.

До стратегій забезпечення конкурентоспроможності підприємства відносяться наступні стратегії: товарно-ринкова, ресурсно-ринкова, технологічна, соціальна, фінансово-інвестиційна, інтеграційна, управлінська та ряд інших стратегій[5].

Стратегії конкурентної поведінки залежать від етапу життєвого циклу підприємства та його ринкової позиції, це наступальні, оборонні та коопераційні стратегії. На сьогоднішньому етапі розвитку економіки одним з питань, що потребує вирішення, є розробка ефективної системи управління конкурентоспроможності підприємства і заходів, які сприятимуть досягненню максимального рівня конкурентних переваг на будь-якому ринку збуту продукції[6].

Отже, формування ефективного системи управління конкурентоспроможністю в сучасних умовах господарювання створить сприятливі умови для ефективного функціонування підприємства та надасть можливість досягти високого рівня конкурентоспроможності і зміцнити свої конкурентні позиції.

Список використаних джерел

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України. [Електронний ресурс]. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
2. Клименко С. М., Омеляненко Т. В., Барабась Д. О. Управління конкурентоспроможністю підприємства: [навч. посіб.]. Вид. 2-ге, без змін. К.: КНЕУ, 2009. 520 с.

3. Яцковий Д. В. Сучасні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень, 2013 рік, випуск 4 (51). С. 185.

4. Чикуркова А.Д. Теоретико-методичні і практичні засади використання бенчмаркінгу в управлінні економічним розвитком підприємств. Соціально-економічний та технічний розвиток підприємств: проблеми, рішення, оцінка ефективності: монографія. Дніпропетровськ, 2016. С. 156-169.

5. Чикуркова А.Д., Горіховський М.В. Система управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств. Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс». 2019. №1. С. 70-78.

6. Чикуркова А.Д., Горіховський М.В. Конкурентоспроможність як складова розвитку фермерських господарств: теоретичний аспект. Науковий журнал "Причорноморські економічні студії". 2016. Вип. 12, Ч. 1. С. 5-9.

Бондар Уляна

Здобувач вищої освіти ОС Магістр
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник **Лаврук О.С.**,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту, публічного
управління та адміністрування

Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРСОНАЛУ

Професійна компетентність персоналу є невід'ємною складовою успіху роботи підприємства. Компетентність полягає у своєчасному та правильному прийнятті рішення у працівника як у штатних, так і стресових ситуаціях. Для підприємств усіх розмірів критично важлива компетентність працівників, адже це прямо впливає на ефективність роботи підприємства.

Відповідно до цього головними завданнями управління є постійне вдосконалення професійних компетентностей співробітників і керівників в